

DÜŞ/DÜŞÜN 33

EVİN BİLİNÇDIŞI

ALBERTO EIGUER

Türkçesi: Perge Akgün

Bağlam Yayınları 377
İnceleme Araştırma 263
Düş/Düşün Dizisi 33
ISBN 9786055809720

Düş/Düşün Dizisi Editörü: Ayça Gürdal Küey

Alberto Eiguer
Özgün Adı: L'inconscient de la maison
Evin Bilinçdışı

© Bağlam Yayıncılık
© Dunod, 2004

Birinci Basım: Mart 2013
İkinci Basım: Ekim 2018
Üçüncü Basım: Ekim 2021

Kitap Tasarımı: Canan Suner
Kapak Resmi: *Room in Brooklyn* (1932), Edward Hopper
Baskı: Avcı Ofset
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 6/13
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 44685
Matbaa Sertifika Numarası: 45259

BAĞLAM YAYINCILIK Hobyar Mah. Narlıbahçe Sok. No: 9/3 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 TelFaks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com email: baglam@baglam.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ..... 9

1. KISIM

EVİN BEDENİNE DAİR

1. Bölüm

İÇ HABİTAT KAVRAMI..... 15

Beden Algısından Beden Temsiline 17

Evin İçe Yansıtılması..... 23

Aile, Ev Halkı, Ev..... 24

Araştırma Ortamı 26

Yankılanmalar 29

Beden ve Grup, Evin Organizatörleri 30

Dışarı ve İçeri Arasında Ruhsal Bir Deri..... 33

Bellek 35

Odaların Dağılımı ve Odalar Arası Dolaşım..... 37

Karmaşıklıklar 41

Ad Koymak ve Etken Olmak 42

İç Habitatın Beş İşlevi Vardır 48

2. Bölüm

AİLE MAHREMİYETİ ÇEVRESİNDE..... 51

Ruhsal Sayılan Alanın Genişlemesi 54

Ev Mahremiyetin Ayrıcalıklı Mekânıdır..... 60

Kaygan Bir Saha 63

Kliniğin Tam İçinden..... 64

Aşına ve Aileselin İnkârı	67
Bölme	69
Sahiplenme	72

3. Bölüm

NESNELER VE MOBİLYALAR	75
Ah şu güzel nesneler!.....	78
Sahip Olmak, Yararlanmak, Sergilemek	80
Büyüden Oyuna Doğru	83
Şekle Sokma ve Eyleme Dökme	85

2. KISIM

EVİN BEDENİNE DAİR

4. Bölüm

EVİNİ İNŞA ETMEK ONARMAK, DEĞİŞTİRMEK	89
Sahip Olma Mutluluğu	91
Gayrimenkuller.....	93
Alanı Tava Getirmek.....	94
Tamiratçıların Aurası.....	97

5. Bölüm

MİRAS	99
Miras Kalması Soy Zinciri Bağlarını Yeniden Örmektir.....	101
Miras Aktarmaktır.....	102
İnsan Nasıl Kendisi Olduğunu Hisseder	104
Çalışmanın Sonu	106

6. Bölüm

TAŞINMAK	109
Bağımlılık Sandığımız Şey Değildir.....	111
Sınanma	114
Aşırılık ve Düzensizlikler	116
Tozların Havalanması	117
Bağlar Olmadan	120
Yeninin Tadı.....	121

3. KISIM

AİLE BAĞLARININ İSKELESİNİ KURMAK

7. Bölüm

KONUTUNU KAYBETMEK	125
Kenardakiler	125
Kendini Onarmak	128
Kuruyan Kökler	129
Vivaryum	133
Yorumlar.....	135
Köklerinden kopmanın ötesinde	137
Evini Yeniden Bulmak.....	138

8. Bölüm

SOY ZİNCİRİ YARALARINI İYİLEŞTİRMEK	141
Soybağı ve Evlatlık Bağı, Birbirini Tamamlayan İki Kavram ..	143
Verilen-Bulunan Çocuk	146
Boşanma Sonrası Yeni Aile Kurulması Üzerine	150
Evlilik Bağının ve Evlatlık Bağının Yapıbozumu	
Yeniden Kurulması	153
Büyük Şef	155

Nihayet Birlikte Oturmak.....	160
Eşçinsel Ebeveynlik.....	161
Yakınlık Soybağına Doğru mu gidiliyor?.....	164
9. Bölüm	
ÇİFT, AŞK VE AŞKSIZLIK	167
Habitat Çift mi demektir?	170
Nakliyecilerin Şansına	172
“Kendi” Eşyalarını Götürmek	173
Yeni Kurulan Çift ya da Yeni Çift.....	174
Tam Bir Uyum İçinde Olmak, Ütopya mı Yoksa İdeal mi?.....	176
SONUÇ	177
Ele geçirmeler.....	178
Birlikte Hareket Etmek İçin Oturmak	179
Oynamak.....	181
KAYNAKÇA	183
DİZİN	187

GİRİŞ

Aile eviyle ilgilenenlerin bu kadar çok olması, evin bizim için rüyaya olanak tanıyan rahat ve güvenli özel bir mekân anlamına gelmesi nedeniyledir... Aile ve ev neredeyse eş anlamlıdır. Ev sözcüğü, “ünlü ev” (illustre maison) ya da “kraliyet sarayı” (maison royale) ifadelerinde, önceki kuşakları da içine alacak şekilde, aileyle eş değerli olarak kullanılmıştır. Ama ev, sayılamayacak kadar çok insan için neredeyse erişilemez bir yer olarak görünmektedir. Derme çatma konutların, sabit bir yeri olmayanların, dışarı atılma, kopuşlar, aile içi kriz, borçlarını ödeyememe sonucu ve başka bölgelerde savaş ya da doğal afetlere bağlı olarak barınaksız kalanların dramlarını aktaran medyada habitat sözcüğünün geçmediği gün yoktur. Kaygı verici bir sorun olan toplu konut sitelerinin durumu, konut yetersizliğini, tek tip, çirkin, kolayca harap olan ve alan ve mahremiyet yokluğu nedeniyle gençlerin terk edip kendilerini sokakta buldukları binaları ön plana çıkarır: buralarda gençlerin boş vakitlerini geçirecekleri ve spor yapabilecekleri ortak kullanım alanları ya da en basitinden, kendileri gibi referans noktası arayışındaki başka gençlerle karşılaşabilecekleri bir mekânları yoktur.

Bu kayıplar ve hayal kırıklıkları bir ıstırap kaynağıdır. Bütün bu zorluklarda ortak bir yoksunluk vardır, o da düşünmenin, düşünmenin, rüya görmenin olanaksızlığıdır. Çünkü ev rüya görmeye olanak tanır: ev hakkında düşler

kurulur; hatta ev rüyanın ve ailenin rüya etkinliğinin koşulu-
dur. Gaston Bachelard *La poétique de l'espace* (Mekânın Poe-
tikası) adlı yapıtında (s. 26) “ev düşlere dalmayı barındırır,
rüya göreni korur, ev huzur içinde rüya görmemize olanak
tanır” der. Şöyle ekler: “İnsanda derin izler bırakan değerler
düşe dalmaya aittir. Hatta düşe dalma kendi kendine değer
katma ayrıcalığına sahiptir. Doğrudan kendi varlığından haz
alır. Dolayısıyla *düşlere dalmanın yaşandığı* mekânlar da
dalınan yeni bir düşte kendini yeniden kurar. Eski evlerin
anıları düş gibi yeniden yaşandığı içindir ki, geçmişte otur-
duğumuz konutlar içimizde sürüp giderler.” Bütün bu konut-
lar zihnimizde içinde doğduğumuz hakiki, özgün evi canlan-
dırır (s.33). O içimizde yaşar, düşlerimizde tazeler kendini.
Ve doğduğumuz evden söz etmek, kökenlerimizden, dünyaya
gelişimizden ve atalarımızdan söz etmektir. Temel model
ailenin ev modeli olarak kalır.

Evi aileye bağlamak düşüncesinin evin psikolojik pers-
pektifini zenginleştirdiğini düşünüyorum. Aile yaşamı orada
serpilir. Hatta bundan böyle aileyi, klasik olarak anılan *soy-
bağı* ve *akrabalık* bağlarına ek olarak, *birlikte oturma* bağla-
rından da kurulu olarak düşünmeyi öneriyorum. Ev nasıl aynı
ailenin pek çok üyesinin oturması için tasarlanıyorsa, ailenin
de eve ihtiyacı vardır.

Bu yapıt, bu birlikte oturma bağlarını incelemektedir. Bu
amaçla bir kavram, *iç habitat* kavramını geliştirdim. Kendi
beden temsilimiz ile aile grubu temsilinin sentezi olan iç habi-
tat, oturulabilir alana yerleşmemizi organize eden ruhsal bir
temsildir. 2. Bölümde, içinde yaşanan mekâna bırakılan bi-
linçdışı güçlerle ilgili olarak aile *mahremiyetinin* öneminin altı

çizilmektedir. Ev, orada kendini rahat ve yakınlar arası desteği hissetmenin koşullarını yaratır, evin döşendiği *nesnelere* ise bu mahremiyet alanını düzene koyarlar, ardından bu konu incelenecektir. İkinci kısımda bu alanın *düzenlenmesi* söz konusudur: önce bir mülk *sahibi olunduğunda* ya da tadilat yapıldığında etkin olan bilinçdışı güçleri inceleyeceğim. Bir sonraki bölümde ele alınan *miras* konusu çoğu kişi miras kalan bir evde oturma koşullarına sahip olmadığı oranda bizi daha da çok ilgilendirmektedir. İzleyen bölümde *taşınma* zamanı gelir. Üçüncü kısımda, üç bölümde konutun etkileriyle aile bağlarının çözülmesi ve yeniden örülmesi ele alınmaktadır: ilk olarak *konutunu kaybetmenin* sonuçlarını inceleyeceğim. İkinci olarak aile olarak birlikte oturmanın soybağını yeniden kurmaya yardımcı olabileceğini öne süreceğim (8. Bölüm). Aynı düşünce boşanma ya da yeniden oluşma durumundaki çiftlere de uygulanabilir; bu konu 9. Bölümde ele alınmaktadır.

Benim sorularımdan biri olan, makaleler ve kitaplar ayırdığım, öteki ile ilişkinin, *bağın* gizemi sorusu farklı bölümler boyunca yer almaktadır. Ama burada bu kavramın kuramsal temellerini ele almayacağım, çünkü okuyucunun benimle, kendi yaşantısını hatırlayarak, karşılıklılık ve öznelliklerarasılık (intersubjectivité) kavramlarının önemini paylaşmasını diliyorum. Elbette okuyucunun yaşamın, bizi aydınlatan ve bize ilham veren ötekilerin, yakınlar, tanıdık ve dostların eşliğinde geliştiğinden şüphesi olmayacaktır.

Bu açıklamaların onun bu ilişkilerin evle olan derin bağlantısını daha iyi kavramasına olanak tanımasını dilemekteyim. Okuyucu şüphesiz bunun sezgisine sahiptir. Evin, hassas bir tema olduğunu bilir. Ev duygu ile, nostalji ile, tarih ile

yüklüdür. Oturulacak bir yer, yazlık bir ev, büro, ticari bir yer satın almanın ya da kiralamanın ne kadar çok çaba anlamına geldiğini de bilir.

Bununla birlikte o kadar etkileyici ve zengin olan *ev* sözcüğü çok farklı şekillerde kullanılmaktadır. Çalışılan şirket, Fransız evi, öğrenim evi (yatılı okul), bebek evi, tutukevi, randevuevi, genelev, ticaret evi, yayınevi, öğrenci yurdu, yaşlılar yurdu, düşkünler evi, sağlık evi terimlerinde kullanıldığı gibi, vergi dairesi, emniyet sarayı, belediye konağı ve hastane için de kullanılır. Adalet Sarayı, en soylu evlerden birinin söz konusu olduğunu belirtir.

“Konut” -demeure- sözcüğü evin uzak bir eşanlamlısıdır, aynı şekilde ebedi mekâna da -dernière demeure- uyarlanır. Ev terimi bu şekilde adlandırılan yere bir sıcaklık verir; karşılamadan, ağırlamadan ya da güvenlikten söz eder. Orada dış bakışlardan uzak olunacağını da söyler. Temel -ilk- evin nitelikleri ona devredilmiştir. “Ev yapımı” bir ürün, kalitesi konusunda bize güven verir.

Bu çalışma için klinik çalışmalardan ve araştırmadan esinlendim: *doğrudan* klinik etkinliklerim çerçevesinde evlere giderek yapılan konsültasyonlarda ailelerin yaşam tarzlarının gözlemiyle, ve *dolaylı* olarak da terapideki anlatıları dinleyerek. Her bir özne için alanın organizasyonu seans çerçevesini zihninde belli bir tarzda temsil etmesiyle kendini gösterir. Bu temsil bizim ilgimizi çekti ve araştırmamızın hedeflerinden birini oluşturdu. Acaba bütün insanlara ortak bir metafor mu söz konusudur? Her halükârda, bu bize düşlemler kurdurur.

Öyleyse sözü duvarlarımıza bırakalım.

1. KISIM
EVİN BEDENİNE DAİR